

Białystok, dnia 3 grudnia 2019 r.

Dr hab. Katarzyna Dunaj

Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Aleksandry Hadzik
Administracyjno-prawne uwarunkowania bezpieczeństwa społecznego
na przykładzie ubezpieczenia społecznego rolników

Olsztyn 2018, s. 243

I. Ocenę ustaleń dokonanych przez Autorkę dysertacji należy rozpocząć od ogólnej konstatacji, iż bezpieczeństwo socjalne jest jedną z najistotniejszych sfer bezpieczeństwa jednostki. Samo pojęcie bezpieczeństwa nie poddaje się jednoznacznym definicjom. W najogólniejszym znaczeniu oznacza stan braku zagrożenia. Bez wątpienia bezpieczeństwo należy do najbardziej podstawowych potrzeb człowieka. Przy czym złożoność tej kategorii potęguje fakt, iż można ją rozpatrywać jako stan obiektywny, cechujący się brakiem realnych zagrożeń, jak i subiektywny, rozumiany jako poczucie spokoju i pewności. Gwarantem bezpieczeństwa, w tym również bezpieczeństwa społecznego, jest państwo. Zapewnienie bezpieczeństwa jednostce należy do najbardziej podstawowych zadań państwa. Państwo jest bowiem najdoskonalszą formą zapewnienia bezpieczeństwa jednostki i grup społecznych, gdyż odgrywa kluczową rolę w ich życiu. Wraz z postępowaniem rozwoju cywilizacyjnego spełnia coraz szersze funkcje na rzecz ludności (względnie obywateli). Dlatego też wśród zadaniach wykonywanych współcześnie przez państwo na rzecz jednostki (a w szczególności obywateli)

poczesne miejsce zajmuje zapewnienie bezpieczeństwa społecznego. Ilość kategorii bezpieczeństwa nie jest bowiem zbiorem zamkniętym i wraz ze wzrostem dobrobytu cywilizacyjnego jednostka ma prawo oczekiwać od państwa zapewnienia jej bezpieczeństwa w kolejnych obszarach życia społecznego.

Bezpieczeństwo społeczne można określić jako wolność jednostki od zagrożeń, które powodują brak środków zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub ich niedostatek. Na podstawie norm konstytucyjnych państwo podejmuje określone zobowiązania wobec swoich obywateli. W ten sposób uzyskują oni gwarancję, że państwo stworzy odpowiedni system zabezpieczeń na wypadek choroby, inwalidztwa, utraty pracy, starości etc., czyli wówczas, gdy człowiek nie jest w stanie skutecznie dopilnować swoich interesów. Taki był sens wykształcenia się koncepcji praw społeczno-ekonomicznych na przełomie XIX i XX wieku. Z punktu widzenia historycznego rozwoju na linii jednostka – państwo zabezpieczenie społeczne należy do tzw. drugiej generacji praw człowieka, które obejmują prawa o charakterze społeczno-ekonomicznym.

Użyte przez Autorkę dysertacji w jej tytule pojęcie „bezpieczeństwo społeczne” ma znaczenie szersze niż „bezpieczeństwo socjalne”. Bezpieczeństwo socjalne obejmuje wolność od tzw. ryzyk socjalnych, natomiast bezpieczeństwo społeczne ogólnie pojętą wolność od niedostatku. Oprócz wolności od ryzyk socjalnych bezpieczeństwo społeczne obejmuje dodatkowo wolność od zagrożeń rozwoju psychofizycznego jednostek, na który wpływ mają ogólne warunki społeczne, ekonomiczne i polityczne, w jakich funkcjonuje człowiek. Warto przytoczyć w tym kontekście stanowisko Waldemara Kitlera, który zauważa, iż „bezpieczeństwo społeczne obejmuje różnorodne działania, których zasadniczym celem jest przetrwanie, dobrobyt oraz zrównoważony rozwój społeczeństwa przez zapewnienie: wysokiej jakości życia obywateli, rodzin i osób wymagających szczególnej troski, ich warunków bytowych pracy, wypoczynku i dostępu do dóbr powszechnego użytku [...], a także przeciwdziałanie bezrobociu, rozwarstwieniu społecznemu i konfliktów społecznych” (*Bezpieczeństwo narodowe RP. Podstawowe kategorie, uwarunkowania, system*, Warszawa 2011, s. 167). Niestety, różnica między bezpieczeństwem społecznym a bezpieczeństwem socjalnym nie jest przez Autorkę dysertacji podkreślana. W moim przekonaniu dla poprawności merytorycznej pracy lepsze byłoby związanie problematyki ubezpieczenia społecznego rolników z bezpieczeństwem socjalnym a nie szerszym i trudniej definiowalnym bezpieczeństwem społecznym.

Ubezpieczenie społeczne rolników jest jedną z form zabezpieczenia społecznego jednostki. Jest to prawo obywatelskie o charakterze podmiotowym gwarantowane przez Konstytucję RP (art. 67). Zgodnie z tym przepisem obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i niemający innych środków utrzymania, ma prawo do zabezpieczenia społecznego. Oprócz unormowań konstytucyjnych podstawowe znaczenie dla systemu zabezpieczeń społecznych mają postanowienia ustawy z dnia 13 października 1998 r. *o systemie ubezpieczeń społecznych* (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 z późn. zm.). Zgodnie z jej przepisami katalog ubezpieczeń społecznych obejmuje ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenia rentowe, ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa (tzw. ubezpieczenie chorobowe) oraz ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Na prawo ubezpieczeń społecznych w Polsce składa się również: ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 127 z późn. zm.), ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. *o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa* (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1368 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 30 października 2002 r. *o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych* (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1376 z późn. zm.).

II. Pod względem metodologicznym praca została napisana prawidłowo. Autorka ustaliła problem przewodni dysertacji, problemy szczegółowe, hipotezę główną oraz hipotezy szczegółowe (s. 4-5). Formułując główną hipotezę pracy Autorka zakłada, iż system rolniczego ubezpieczenia społecznego ma (przypuszczalnie) zdecydowany wpływ na poziom bezpieczeństwa społecznego rolników i ich rodzin. Hipotezy szczegółowe Autorka natomiast formułuje w sposób następujący: 1) istnieje konieczność dokonywania zmian w przepisach określających zasady ubezpieczenia społecznego stosownie do zmian zachodzących w środowisku rolniczym; 2) istnieje konieczność systematycznego analizowania i dostosowywania przepisów prawnych określających ubezpieczenie społeczne rolników ze względu na fakt, iż stanowią one ważne narzędzie poprawy poziomu ich bezpieczeństwa społecznego; 3) istotny wpływ na jakość zabezpieczenia społecznego rolników i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa rolników ma działalność i dostępność Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego; 4) załatwianie spraw z zakresu ubezpieczenia społecznego

rolników następuje w drodze decyzji administracyjnej kształtującej status prawny rolników oraz jak wynika z doświadczenia, wpływającej bezpośrednio na bezpieczeństwo społeczne ich oraz ich rodzin. Tezy te uznaję za prawidłowe, niemniej brakuje wśród nich odpowiedzi na kluczowe moim zdaniem pytanie, dlaczego system ubezpieczenia społecznego rolników tworzy odrębny system od powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego? Co prawda wypowiada się Autorka na ten temat w dalszej części pracy, niemniej uważam iż z punktu widzenia problematyki bezpieczeństwa społecznego jest to kwestia najbardziej kluczowa, gdyż stanowi problem o najogólniejszym (generalnym) znaczeniu. Od rozwiązania tego problemu zależy odpowiedź na pytania szczegółowe, które Autorka bardzo trafnie formułuje i próbuje udzielić na nie odpowiedzi.

Prawidłowo zostały dobrane metody badawcze, które zastosowała Autorka w pracy. Kluczowe znaczenie ma wśród nich metoda dogmatyczna (logiczno-językowa). Pozwoliła Autorce na dokonanie wykładni przepisów prawnych, sformułowanie wniosków i opracowanie postulatów *de lege ferenda*. Autorka wykorzystuje również inne metody badawcze mające znaczenie w prawoznawstwie i naukach społecznych (por. s. 5-6).

III. Stosownie do poczynionych założeń badawczych Autorka skonstruowała całość pracy. Przedstawiona mi do oceny dysertacja składa się ze Wstępu, pięciu rozdziałów, Zakończenia oraz Bibliografii. We Wstępie zostały przedstawione założenia i cele pracy, wraz z określeniem hipotez i metod badawczych (w kształcie jak przedstawiono wyżej) oraz charakterystyką poszczególnych rozdziałów. Autorka nie przedstawiła natomiast stanu badań naukowych na eksplorowanym obszarze. Niech będzie zatem wolno recenzentce złożyć wyrazy uznania za wybór tematu pracy. Porusza on zagadnienia trudne, mało popularne i mieszczące się przynajmniej w dwóch dyscyplinach naukowych: naukach prawnych oraz naukach o bezpieczeństwie. Zabieg ten wymagał zastosowania metodologii właściwej dla obu tych dyscyplin i należy przyznać, iż z trudności z tym związanych Autorka wyszła obronną ręką (niezależnie od pewnych uwag krytycznych, o których wspomnę w dalszej części recenzji).

We Wstępie nie określono daty obowiązywania stanu normatywnego wykorzystanego w rozprawie. Niemniej z lektury pracy czytelnik dowiaduje się, że stan normatywny jest aktualny.

Zasadnicza część pracy obejmuje, jak wspomniałam wyżej, pięć rozdziałów: I. Istota bezpieczeństwa; II. System powszechnego ubezpieczenia społecznego; III. Struktura

organizacyjno-prawna Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego; IV. Stosowanie prawa w sferze ubezpieczeń społecznych rolników (bezpieczeństwa społecznego); V. Rozstrzygnięcia oraz weryfikacja rozstrzygnięć z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników (bezpieczeństwa społecznego). Tak zarysowany kształt pracy budzi pewne wątpliwości z punktu widzenia przedstawionych hipotez badawczych. Bardziej są natomiast związane z celami szczegółowymi pracy, do których Autorka zaliczyła następujące pytania: 1) jakie czynniki wpływają na sferę materialno-bytową rolników wymagającą zabezpieczenia społecznego?; 2) w jakim zakresie obowiązujące przepisy prawne determinują sferę bezpieczeństwa społecznego rolników i ich rodzin, biorąc pod uwagę ich ubezpieczenie społeczne?; 3) jak powinny być załatwiane sprawy z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników oddziałujące na bezpieczeństwo społeczne?; 4) w jakim zakresie decyzje administracyjne kształtujące status ubezpieczeniowy rolników wpływają na bezpieczeństwo społeczne samych adresatów oraz ich rodzin? Mimo iż czytelnik musi poszukiwać weryfikacji hipotez badawczych w treści całej pracy, a spis treści nie ułatwia tego zadania, szczegółowa lektura dzieła przekonała mnie, iż Autorka zweryfikowała hipotezy badawcze przedstawione we Wstępie, choć szczegółowość przeprowadzonej analizy jest zróżnicowana.

IV. Stosunkowo najslabiej wypada moim zdaniem ta część pracy, w której Autorka wiąże problematykę ubezpieczenia społecznego rolników z kwestią bezpieczeństwa społecznego. Mowa zatem o rozdziale I pracy, zatytułowanym, moim zdaniem dość nieszczęśliwie: „Istota bezpieczeństwa”. Chodziłoby raczej o ustalenie specyfiki i istoty bezpieczeństwa społecznego (poświęcono mu tylko pkt 1.2), aniżeli prowadzenie ogólnych rozważań na temat bezpieczeństwa (pkt 1.1). Tym bardziej, że ustalenie konkluzji tak złożonej, wielowątkowej i obejmującej różne sfery życia społecznego problematyki w krótkich z konieczności rozważaniach z góry skazane musiało być na niepowodzenie. Moim zdaniem kształt i treść rozdziału I została nie do końca przemyślana i wyraźnie wyróżnia się (negatywnie) na tle całej pracy.

Faktem jest, że Autorka prezentuje w tym rozdziale bogaty warsztat naukowy, znajomość literatury przedmiotu oraz tendencje doktrynalne w ujęciu problematyki bezpieczeństwa. Brakuje jednak w tych rozważaniach myśli przewodniej, usystematyzowania prezentowanych poglądów oraz ich krytycznej analizy. Trochę to dziwi, zważywszy na fakt, iż w dalszej części pracy Autorka potrafi dokonywać nader trafnych spostrzeżeń, krytycznie

analizować stan przepisów prawnych oraz poglądów doktryny, jak również proponować kierunki zmian legislacyjnych. Jeżeli niniejsza rozprawa będzie przygotowywana do publikacji w formie monografii naukowej, zachęcałabym Autorkę do przemyślenia konstrukcji rozdziału I, bardziej precyzyjnego określenia bezpieczeństwa społecznego na polu całej problematyki bezpieczeństwa (a w szczególności bezpieczeństwa narodowego, z którym bezpieczeństwo społeczne jest ściśle związane).

V. Innego rodzaju uwagi krytyczne budzi rozdział II pracy zatytułowany: *System powszechnego ubezpieczenia społecznego*. Wbrew tematowi obejmuje on rozważania nie tylko na temat powszechnego ubezpieczenia społecznego, ale również ubezpieczenia społecznego rolników. Rozdział składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza z nich została zatytułowana: *Pojęcie ubezpieczenia społecznego*. Czytelnik oczekiwałby zatem przedstawienia istoty komentowanej instytucji prawnej. Niestety tak nie jest. Autorka bowiem omawia w tym miejscu takie zagadnienia, jak: 1. Ewolucja podstaw prawnych ubezpieczenia społecznego, 2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy powszechnego ubezpieczenia społecznego, 3. Pozycja prawna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Przeprowadzone rozważania z pewnością zasługują na uznanie. Świadczą o erudycji Autorki oraz pozwalają na weryfikację tez pracy. Niemniej tytuł punktu, w którym zostały zawarte (*Pojęcie ubezpieczenia społecznego*) nie odpowiada w pełni jego treści. Ten stan rzeczy spotykany jest dość często w rozprawach naukowych młodych stażem autorów i dlatego też nie dyskwalifikuje on oczach piszącej te słowa ani całej dysertacji, ani nawet koncepcji i treści rozdziału II. Świadczy on jedynie o braku dostatecznej dojrzałości, którą naukowiec powinien wykazać się w okresie przedhabilitacyjnym. Natomiast korzystając z danej możliwości niech będzie wolno recenzentce ponowić apel do Autorki dzieła o przemyślenie konstrukcji rozdziału II, tak by praca w wersji monografii naukowej nie budziła takich wątpliwości jak w aktualnym kształcie.

Sama treść i zakres prowadzonej analizy w rozdziale II nie budzi natomiast takiej wątpliwości jak konstrukcja pracy. Z pewnością świadczy ona o odpowiednich predyspozycjach Kandydatki do uzyskania stopnia naukowego. W szczególności zaś należy podkreślić, iż kluczowe znaczenie dla weryfikacji hipotez badawczych i osiągnięcia założonych celów pracy mają rozważania poświęcone zakresowi podmiotowemu i przedmiotowemu ubezpieczenia, a te zostały przeprowadzone wzorowo. Z dużą przyjemnością i pożytkiem dla poznania istoty rzeczy odbiera się również rozważania natury historycznej. Autorka wyszła z

słusznego założenia, iż odpowiednio nakreślone tło historyczne jest warunkiem koniecznym zrozumienia specyfiki instytucji ubezpieczenia społecznego, w tym ubezpieczenia społecznego rolników. Moim zdaniem powinny lepiej zostać dopracowane wnioski płynące z tejże analizy dla aktualnych rozwiązań ustawowych.

VI. Uwag natury konstrukcyjnej nie zgłaszam wobec rozdziału III. Został on poświęcony w całości strukturze organizacyjno-prawnej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (bez zbędnych wątków pobocznych). Rozdział ten składa się z następujących punktów: 1. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego jako centralny organ administracji rządowej, 2. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego jako zakład publiczny, 3. Organizacja urzędu, zadania i ich podział, 4. Fundusz Składkowy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego jako źródło finansowania poza budżetem państwa, 5. Rada Rolników jako organ pomocniczy. Trudno zarzucić przeprowadzonym rozważaniom jakiegokolwiek uchybienia merytoryczne. Z racji obowiązków recenzenta niech będzie wolno mi zwrócić uwagę na potrzebę dodatkowego wyjaśnienia istoty organu, jakim jest Rada Rolników. Charakter prawny tego organu nie jest jednoznaczny, mimo iż w tytule pkt. 3.5 Autorka określiła go jako organ pomocniczy. Sądzę, iż określenie charakteru prawnego tego organu wymaga przeprowadzenia bardziej pogłębionych studiów niż to uczyniła Autorka.

VII. Rozdział IV pod względem merytorycznym jest w moim przekonaniu najlepszym rozdziałem całej dysertacji, co nie znaczy jednak, iż nie budzi pewnych wątpliwości. Dotyczą one głównie znowuż elementów konstrukcyjnych. Poświęcony jest zagadnieniom stosowania prawa w sferze ubezpieczeń społecznych rolników. Dotyczy zatem aspektów *stricte* proceduralnych. Należałoby więc oczekiwać bardziej uporządkowanych rozważań w przedmiocie procesu stosowania prawa. Autorka wybrała jednak (zakładam, że świadomie) inne rozwiązanie i poświęciła swoją uwagę jednemu z etapów stosowania prawa, jakim jest wykładnia prawa. Dużym zainteresowaniem Autorki cieszy się przy tym problem zasad ogólnych postępowania administracyjnego. Została w tej części pracy przeprowadzona analiza zasady praworządności, zasady prawdy obiektywnej, zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa, zasada dwuinstancyjności postępowania administracyjnego oraz zasada trwałości decyzji ostatecznych (ochrony praw nabytych) i prawa skargi na decyzje

administracyjne do sądu administracyjnego. Analiza przeprowadzona przez Autorkę jest świadectwem doskonałego opanowania warsztatu naukowego, erudycji i umiejętności wykładni prawa. Uważam, że ma duże znaczenie dla praktyki stosowania prawa ubezpieczeń rolników. Stąd też ustalenia dokonane przez Autorkę dysertacji powinny znaleźć uznanie w oczach organów stosujących przepisy owej gałęzi prawa. Dlatego też zgłaszam postulat (o którym wspomniałam również wyżej), by recenzowaną pracę opublikować w postaci monografii naukowej. Za wskazane uważam poprzedzenie decyzji o wydaniu dysertacji poddaniem jej niezbędnym korektom i uporządkowaniu treści. Uwaga ta odnosi się przede wszystkim do rozdziału I i II. Być może zechce Autorka pochylić się nad aktualnym kształtem rozdziału IV. Mimo że można uznać układ jego treści za mieszczący się w obszarze uznania Autorki, sądzę że zgromadzony materiał można uporządkować dużo lepiej, a jego treść uczynić przystępniejszą dla czytelnika.

VIII. Rozdział V pracy jest poświęcony rozstrzygnięciom oraz weryfikacji rozstrzygnięć z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników (bezpieczeństwa społecznego). W pierwszej kolejności Autorka analizuje pojęcie „sprawy” z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników jako sprawy administracyjnej rozstrzyganej w drodze decyzji administracyjnej. W dalszej kolejności zostały poddane analizie instytucje administracyjnoprawne pozwalające na weryfikację rozstrzygnięć z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników. Chodzi o następujące instytucje: ponowne rozpatrzenie sprawy, wnioski o wznowienie postępowania, stwierdzenie nieważności decyzji oraz uchylenie decyzji. Poziom merytoryczny rozważań nie budzi wątpliwości. W moim przekonaniu w pełni odpowiada wymaganiom stawianym kandydatom do stopnia naukowego doktora.

IX. Nieco uwag krytycznych należy poświęcić również końcowej partii pracy. Autorka nadała jej tytuł *Zakończenie* i scharakteryzowała postulaty *de lege ferenda* w obszarze rozwiązań ustawowych. Moim zdaniem praca naukowa powinna kończyć się raczej podsumowaniem i zawierać bardziej rozbudowane wnioski płynące z całości pracy. Dlatego też sfinalizowanie dzieła widziałabym w trochę innym wydaniu niż to uczyniła Autorka. Być może model końcowej części pracy został zdeterminowany faktem, iż każdy rozdział kończy się krótkim podsumowaniem. Jest to decyzja Autorki zasługująca na uznanie (nie należy do

powszechnie spotykanych), niemniej sędzę, iż przydałoby się klasyczne podsumowanie również całości dzieła, tym bardziej że wśród młodych (i nie tylko młodych) adeptów nauki w kwestii podsumowania często stosowana jest zasada „zrób to sobie sam (czytelniku)”. Niemniej finał wieńczy dzieło, a ten pod względem wartości (szczególnie praktycznej) w recenzowanej pracy jest całkiem dobry. Pozostaje mieć nadzieję, iż ustawodawca zechce uwzględnić wnioski płynące z ustaleń poczynionych przez Autorkę.

Nie zgłaszam uwag krytycznych do Bibliografii. Została ona sporządzona zgodnie z regułami sztuki. Autorka wyróżniła następujące części bibliografii: akty prawne, orzeczenia, literaturę oraz inne źródła. Zbiór pozycji bibliograficznych oddaje pozytywny wydzźwięk płynący z całości dzieła. Autorka wykorzystwała właściwy materiał normatywny. Zgromadziła i wykorzystwała w formie przypisów bibliograficznych ok. 250 pozycji literatury naukowej. Literatura została zebrana w sposób prawidłowy. Nie dostrzegłam zasadniczych braków. Zauważyłam natomiast, iż niektóre pozycje zostały wykorzystane w starszych wydaniach (chodzi zwłaszcza o podręczniki), co nie powinno mieć miejsca. W dysertacji przytoczono również stanowiska sądów polskich określone w orzeczeniach zgromadzonych w bibliografii.

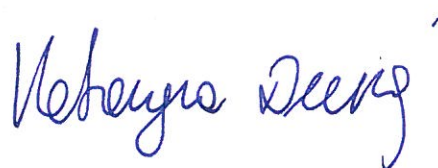
X. Praca nie budzi zastrzeżeń pod względem oprawy technicznej. W każdym razie nie stwierdziłam usterek językowych (z wyjątkiem kilku błędów interpunkcyjnych). Autorka prawidłowo operuje przypisami, konsekwentnie według modelu wybranego przez siebie. Jak wskazano wyżej, bezbłędnie opanowała również sztukę sporządzania bibliografii naukowej.

XI. W rezultacie oceniam, iż Autorka opanowała w dobrym stopniu technikę pisania pracy naukowej na poziomie rozprawy doktorskiej. Największe wątpliwości budzi konstrukcja pracy, a zwłaszcza wewnętrzny układ rozdziałów. Nie są to jednak usterki dyskwalifikujące dzieło, a w dużej części mieszczą się w granicach uznania Autorki.

Recenzowana dysertacja uzupełnia bez wątpienia dorobek polskiej nauki, szczególnie jeżeli chodzi o ustalenia związane z wykładnią przepisów określających tryb postępowania w sprawie stosowania przepisów z obszaru ubezpieczeń społecznych rolników. Autorka dokonała również ustaleń ważkich dla praktyki stosowania prawa. Z obu tych względów praca – jak wspomniałam wyżej – zasługuje na publikację w formie monografii naukowej.

XII. Wykonując nałożony na mnie obowiązek stwierdzam w konkluzji, iż recenzowana praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub oryginalnego rozwiązania problemu w oparciu o opracowanie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne, lub oryginalne dokonanie artystyczne, oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydatki w danej dyscyplinie naukowej lub artystycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej – art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki* (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1789) w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669).

Dlatego też opowiadam się za dopuszczeniem Pani mgr Aleksandry Hadzik do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Katarzyna Dębska'.